

Nieuwe vlindersoorten voor het Tournay – Solvay Park

Bij warm weer is het ideaal om op zoek te gaan naar vlinders. Vooral in juli en augustus kan je veel vlinders bewonderen. In mei en juni kan je ook vlinders zien maar zal je ze meestal aantreffen als rups of pop. Het is in dit rupsenstadium dat we twee nieuwe vlindersoorten aantreffen in het Tournay-Solvay park. De één een mysterieuze en zeldzame soort, de andere een veelvoorkomende en gevreesde exoot (in elk geval voor buxusliefhebbers...).

● Iep Iep hoera!

Iep Iep hoera voor de eerste waarneming van de iepenpage (*Satyrion w-album*) in het Tournay-Solvay park! Deze zeer zeldzame vlinder heeft verschillende soorten iep of olm als waardboom. Dit wil zeggen dat deze boomsoort de paarplaats en kraamafdeling van deze vlindersoort vormt. Er bestaan verschillende soorten iepen zoals de gladde iep, ruwe iep en fladderiep. Dit is meteen ook een belangrijke verklaring voor de zeldzame status van deze vlinder. In 1977 werden de iepen getroffen door de iepenziekte. De ziekte wordt veroorzaakt door de reactie van de boom op één schimmel die wordt overgedragen door een klein kevertje. Eenmaal besmet, sterft de volledige boom af. De iepen verdwenen hierdoor uit het landschap en met hun ook de iepenpage.

Gelukkig konden hier en daar nog enkele bomen stand houden en blijkt dit voldoende voor de iepenpage om te overleven. Het moeten dan wel oude bomen zijn die tot bloei komen want de bloemknoppen vormen het eerste voedsel van de rups van de iepenpage. De eitjes worden meestal afgezet nabij de eindknop van de takken in de boomkruim. De soort overwintert er als ei. Wanneer de boom in bloei komt (rond maart), komt de rups uit het ei waar hij zich te goed doet aan de bloemknoppen. Na de bloemen moeten de vruchten en de bladeren eraan geloven.

Het moeten dan wel oude bomen zijn die tot bloei komen want de bloemknoppen vormen het eerste voedsel van de rups van de iepenpage. De eitjes worden meestal afgezet nabij de eindknop van de takken in de boomkruim. De soort overwintert er als ei. Wanneer de boom in bloei komt (rond maart), komt de rups uit het ei waar hij zich te goed doet aan de bloemknoppen.

Na de bloemen moeten de vruchten en de bladeren eraan geloven. De rups ondergaat verschillende vervellingen waarbij hij telkens de verkleuring van de bladeren nauwgezet imiteert voor een optimale camouflage.

RUPS VAN DE IEPENPAGE OP VRUCHTJES VAN DE IEP.

De pop is bruin van kleur en zit vaak aan de onderkant van een eindstandig blad of soms ook op een tak. Na het popstadium vliegt het volwassen insect of imago uit van juni tot augustus. De vlinder is voornamelijk bruin van kleur. Op de onderkant van de vleugels is er een dun wit lijntje in de vorm van een W waarneembaar. De Latijnse naam verwijst hier naar. Verder is er ook een oranje band die zwart afgelijnd is.

De achtervleugels hebben een klein staartje met een blauwe top. Toch zijn ze ook als vlinder moeilijk waarneembaar omdat ze meestal hoog in de boomtoppen rondfladderen. Daar doen ze zich te goed aan honingdauw (een mooi woord voor kaka van bladluizen) en gaan ze ook op zoek naar een partner. Vooral in het begin van het vliegseizoen maken de mannetjes veel territoriale vluchten en is de kans het grootst om de iepenpage in levende lijve te zien. Weliswaar met behulp van een verrekijker en een portie geduld.

Slechts zelden komen ze naar beneden om nectar op te zuigen van de kruidige vegetatie onderaan de boom. Deze verborgen levenswijze zorgde ervoor dat de iepenpage na de uitbraak van de iepenziekte nagenoeg verdwenen leek. Gerichte zoekacties rond iepen leverden meer nieuwe waarnemingen op voor deze soort. Dat het aantal waarnemingen voor de iepenpage gestegen is, betekent dus niet zozeer dat de soort het beter doet maar is eerder het gevolg van een grotere zoekinspanning en een betere kennis over de levenswijze van deze vlindersoort. Zolang de iepen geen gezonde populaties kunnen vormen, blijft de situatie voor deze nauw verbonden soorten kritiek.

DE IEENPAGE (STADIUM: IMAGO)
FOTO COPYRIGHT LIEVEN DECRICK

● To buxus or not to buxus?

Ik was op weg met een klas naar het Zoniënwood toen het hoofd van de groendienst mij tegenhield om mij een rups van de buxusmot (*Cydalima perspectalis*) te tonen. Het bleken mooie felgroene rupsen te zijn met enkele zwarte banden. Op elk segment is er ook een zwarte vlek te zien en hier en daar staat een enkel haartje.

De rupsen zaten op enkele buxusbomen in de moestuin die daar recent zijn aangeplant. Aangezien ik het met de klas over het verlies van biodiversiteit had, leek het mij een goede kans om de rupsen aan de leerlingen te tonen en te vertellen over de negatieve impact dat sommige uitheemse soorten (exoten) op onze inheemse flora en fauna kunnen hebben.

Eén leerling wist veel te vertellen over de buxusmot want hij had er een aflevering op Karrewiet van gezien. Dat is een kinderjournaal.

Hij wist mij te vertellen dat de buxusmot een nachtvlinder is die oorspronkelijk uit Azië komt en hier een echte plaag vormt omdat ze alle buxussen kaal vreten.

VOLWASSEN BUXUSMOT

RUPS VAN DE BUXUSMOT

De buxusmot heeft hier geen natuurlijke vijanden (zoals sluipwespen) waardoor hij ongestoord kan verder eten en zich kan voortplanten.

Sommige vogels (zoals koolmezen en loopeenden) hebben wel al ontdekt dat er op de buxus een lekkere snack aanwezig is maar dat is voorlopig onvoldoende om de plaag in te dijken. Bovendien planten ze zich twee keer per jaar voort. Een eerste rupsenpiek valt in mei, de tweede in augustus. De motten vliegen vervolgens uit in mei-juni en in augustus-september.

Ook de motten zijn een mooie verschijning. De kleine nachtvlinder heeft witte vleugels met een bruine rand en is vrij driehoekig van vorm. Nu bestaan er ook voorstanders van deze exoot.

Buxussen zijn in Vlaanderen en Brussel zelf uitheems en in termen van biodiversiteit vrij waardeloze planten. Ze maken geen bessen voor vogels, zijn te dicht vergroeid om nestgelegenheid te bieden en voor zo ver ik weet, is de buxusmot het enigste insect die de plant als waardplant heeft. Een buxusplaag lijkt het perfecte excuus om de buxushaag te vervangen door iets inheems, iets dat meer voordelen biedt voor de biodiversiteit misschien?